

einasta framtíðarloysn. Antin máttu vit heilt gevast, ella fáa eitt nýtt virki.

I dag standa virki og maskinur í 4–5 mill. kr. Figgj-ingina til hetta hevur HAZY fingið frá m.a. Idnaðargrunnum og Menningargrunnum. Sjálvur sigur Arni, at hann hevur fingið ógvuliga góða hjálp, og tað er von hansara, at hesin almenni stuðulin fer at geva nakað av sær í arbeidsplassum og framleiðslu í framtíðini.

Nógv kann seljast í Føroyum

Hann er ikki sjálvur í iva til HAZY-vorurnar hava eisini fingið góða undirteku í Føroyum. Uppá fyrispurning um eitt slíkt virki kann klára seg við einans at framleiða til føroyska brúkanar, sigur Arni Gærðbo, at tað fer ikki at resta nógv í. Men tað tekur tíð. Vit innflyta í dag fyrri nógv mill. kr. í klædnarvørur, sum eitt nú HAZY lættliga kann framleiða.

Fyri at tað skal mæla runt figgjarglaga skal virkið framleiða fyrri einar 5–6 mill. kr. árliga. Í ár liggur umsetningurin um 3 mill. kr. og roknar Arni við, at umsetningurin í 1983, um teir hava góðan byr, verður einar 8 mill. kr.

Dýrt at marknaðarføra

— Er tað ikki eitt tungt figgjarglaga tak at koma inn á teir ymsu marknaðirnar við tykkara vørur?

— Tað er fyrst og fremst ein spurningur um marknaðarføring. Vit mugu hava solum fólk at selja okkara framleiðslu, og slíkt fólk eru ikki

nógv av í Føroyum. Nú vóni eg so, at vit hava funnið tann rætta mannin í Thor Hole. Vit skulu nú tilrættaleggja marknaðarføringina í Noregi, og gevur henda úrslit, kunnu vit fara víðari til onnur lond við okkara vørur. Sjálvandi er tað ein treyt fyri at kunna selja, at tú selur tað keyparin ynskir og at vørin er kappingarfer í prisi og dygd.

— Men tað er dýrt at marknaðarføra eina vør, leggur Arni aftrat. — Tað kostar okkum nógv hundrad túsund krónur at gera vart við okkum. Hetta eru iløgar, sum mugu gerast, og tá virkið er ungt og nýtt, eru ikki alt ov nógvir pengar til slíkt arbeiði.

— Var tað ikki rætt, um tað almenna onkursvegna stuðlaði slíkum nýggjum virkjum sum tykkara við at gjalda ein part av marknaðarføringini?

— Eg haldi ikki, at tað almenna skal standa fyrri hesum og hasum útreiðslunum. Vit mugu royna sjálvir, so langt vit rokka. Men í slíkum føri sum við marknaðarføring er tað helst rætt, at tað almenna stuðlar meira. Serstakliga tá vit vita, hvussu virki í eitt nú Danmark verða stuðlað júst í marknaðarføringini.

Arni visir í hesum sambandi á, at hann eisini er noyddur at lýsa í bløðunum, og hetta kostar nógv, serstakliga í útlendskum bløðum.

Læra fólkinu upp sjálvur

— Nú eru tað í flestu forum ungur kvinnur, ið eru óroyndar at seyma, sum fáa arbeiði hjá tykkum. Hver rindar

Stóra og rúmliða arbeidshöllin

kostnaðin av at læra hesi fólk upp?

— Tað hava vit sjálvir gjørt higartil. Tað tekur nakrar mánaðir at læra eina nýggja kvinnu at brúka maskinur og seyma plogginu. Skal tað gerast upp í pengum, hvat tað kostar virkinum at læra fólkinu upp, so má tað liggja um einar 40.000 krónur fyri hvørja kvinnu, tá er so ikki missurin í framleiðsluni roknaður uppí, um so var at virkið meira gjølla viðgjørur.

nyttaðar. Tað er sjálvandi dýrt at læra fólkinu upp, og hetta tærnar eisini framleiðsluni. Men hetta hevur so verið einasti matin eg kundi gera tað uppá.

— Atti tað almenna ikki at stuðla slíkari upplæring á onkran hátt?

— Eg ætli mær ikki at krevja nakað av tí almenna. Eg havi fingið góðan stuðul til virkið. Men hetta er helst ein spurningur, sum átti at verið meira gjølla viðgjørur.

T.d. kundi tað verið eitt gott hugskot til okkara myndugleikar, at vit læntu høli og maskinur til undirvísing í seyming. Hetta kundi so verið um kveldarnar, tá maskinurnar ikki verða brúktar. Sjálvur haldi eg tað hevði verið øllum til vildar.

Her var so møguleiki fyri eini nýggjari undirvísing, sum ikki tórvaði at kosta so nógv, tí vit hava jú høli og maskinurnar. Og so hevði eitt virkið sum Hazy kunna fingið fólk í arbeiði, sum frá fyrsta degi høvdu útnyttat okkara framleiðsluorku munandi betri. Tað hevði so aftur givið virkinum og øllum, sum arbeiða her eitt betri úrslit.

Í Danmark hava tey spesialskúlar, har kvinnur kunnu fáa undirvísing í m.a. seyming. Har rokna tey við, at tað kostar einar 150.000 kr. at geva eini kvinnu nóg góða undirvísing í hesum arbeiði.

Fólk til eftirlit av maskinum

I dag hevur HAZY einar 30–35 seymmaskinur av ymsum slag. Hesar maskinur krevja bæði eftirlit og umvæling.

Vit spurdu Arna um teir ikki hava umhugsat at fáa útbúgvit fólk at taka sær av hesum maskinum heldur enn at skula boðsenda donum, tá okkurt er galið.

— Hatta er ein ógvuliga góður spurningur. Tí í dag kostar tað nógv at hava eftirlit við og umvæla maskinurnar. Mangan koma danir higat at umvæla tær. Eg haldi tað var gott, um øll tey virkini í Føroyum, sum hava slíkar maskinur, fingi ein ella tveir mans at taka sær av hesi týðandi uppgávu. Nýliga er komið eitt virki sum ger polstraðar møblar. Tað brúkar fleiri seymmaskinur. Og eg kann nevna nógvar onnur virki. Tað hevði verið gleðiligt um vit høvdu kunnað fingið eitt slíkt samarbeiði í lag. Úrslitið: allir vórðu tryggari og allir høvdu minni útreiðslur av hesum, og hetta hevði kunnað skapt eitt sunt og gott samarbeiði millum virki, ið arbeiða við somu amboðum.

Virkið ov litið

Arni sigur annars, at hoast virkið er rúmlið, tilsamans 600 kvm. í gólvvidd, so er tað iongu ov litið. Teimum tørvar meiri goymsluplass, og her er so møguleiki at byggja einar 100 kvm. upp í seinni. Umframt arbeidshøll og kantínu, sum vit longu hava nevnt, er ráverugoymslu, goymsla til lidnu vørurnar og skrivstovu.

Hvat viðvikur ráveruni so kemur hon øll úr øðrum londum.

— Eftirlit var at hava eina litla vøggstovu á virkinum eisini. — Tað visti seg ikki at vera plass nokk, men eg havi ikki slept hasum tankanum, sigur Arni. Vit vita, hvussu torført tað er hjá ungum foreldrum at fáa børnini ansað. Kvinnurnar mugu tí oftani halda uppat at arbeiða og fara til hús at ansa børn. Hetta ger, at vit mugu taka nýggjar kvinnur inn og læra tær upp. Tað ger, at vit alla tíðina hava ólag í framleiðsluni. Tí ætlaði eg, at vit skulu hava eina vøggstovu, soleiðis at teimum ikki nýstist at halda uppat at arbeiða sigur Arni.

Nógv biðja um arbeiði

At enda spurdu vit Jastrid Enghamar, sum er verkførari á virkinum, hvussu henni hevur dámt arbeiði, og hvussu allar kvinnurnar annars dáma at vera har. Til tað sigur hon: — Hetta hevur verið eitt sera áhugavert arbeiði. Hvar dagur hevur verið spennandi. Øll, sum arbeiða her, tykjast dáma væl. Tí tað er so vanligt at hoyra tær siga «er klokkan longu so nógv».

— Eg haldi tað er gott, at vit hava arbeidsplass til tær mongu ungu kvinnurnar í Føroyum. Eg skilji, at tær hava ringt at fáa arbeiði sum er, tí hvønn dag ringja tær — 16 upp í 23 ár — og biðja um arbeiði. Tianverri kunnu vit ikki siga ja til allar.

Bókhaldari og skrivstovu-maður hjá HAZY er Helgi á Teigum, meðan Kemm Poulsen stendur fyrri goymsluni, solum í Føroyum o.o.

